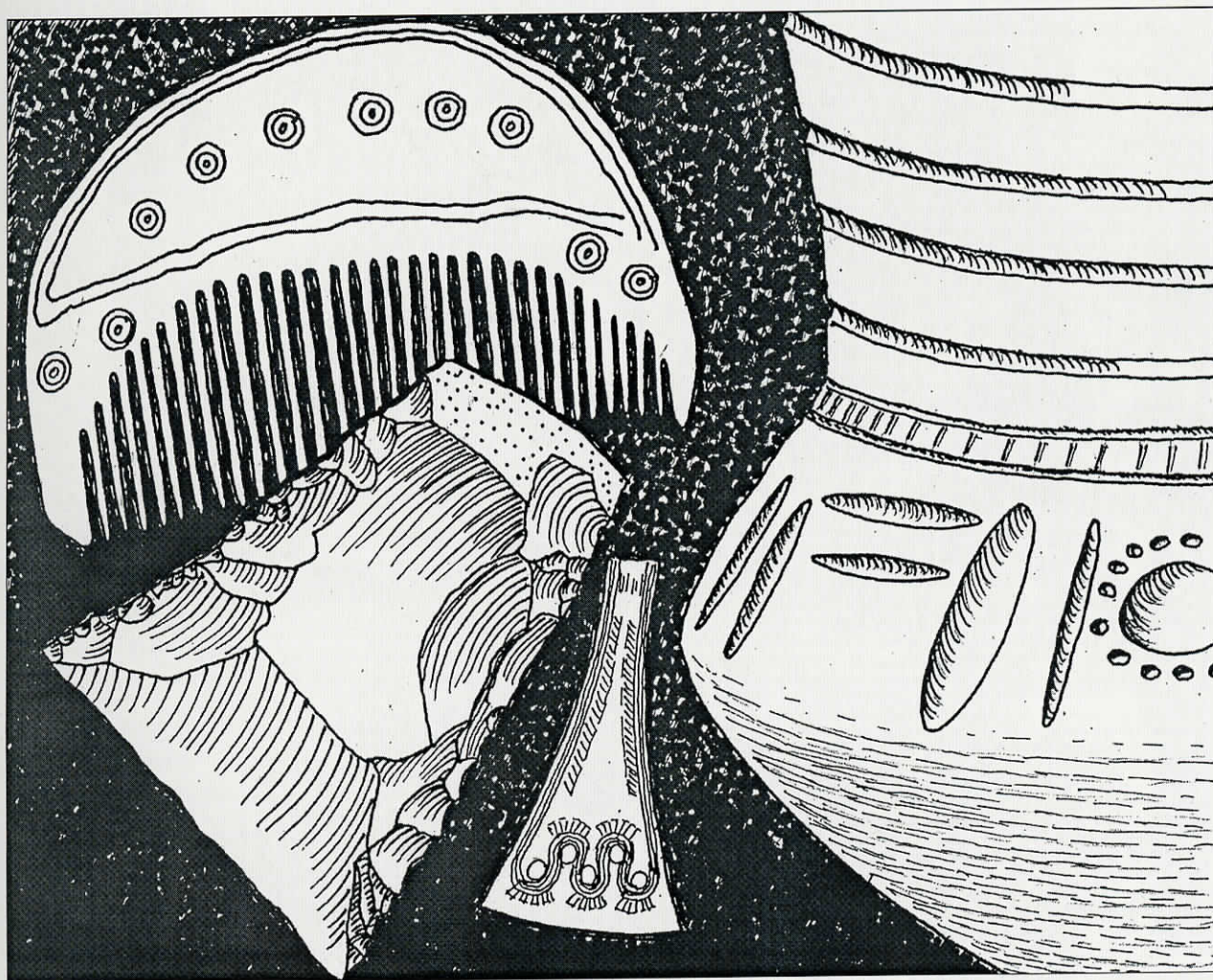

Boplats vid hål 7

Askim 247 | Hovås 32:1 | Boplats
Förundersökning | Göteborgs kommun

Petra Rudd

ARKEOLOGISK RAPPORT FRÅN
GÖTEBORGS STADSMUSEUM
ISSN 1651-7636
© Göteborgs Stadsmuseum 2005
Norra Hamngatan 12
411 14 GÖTEBORG
www.stadsmuseum.goteborg.se

REDAKTION
Mats Johansson
Johannes Nieminen
Ulf Ragnesten

OMSLAGETS GRAFISKA FORM OCH LAYOUT
Mimmi Andersson
Teckning: Hans Dillner

TOPOGRAFISKA OCH EKONOMISKA KARTAN
© Lantmäteriverket. Medgivande 507-98-3211

KARTOR FRÅN STADSBYGGNADSKONTORETS DATABAS
© Göteborgs Stadsbyggnadskontor

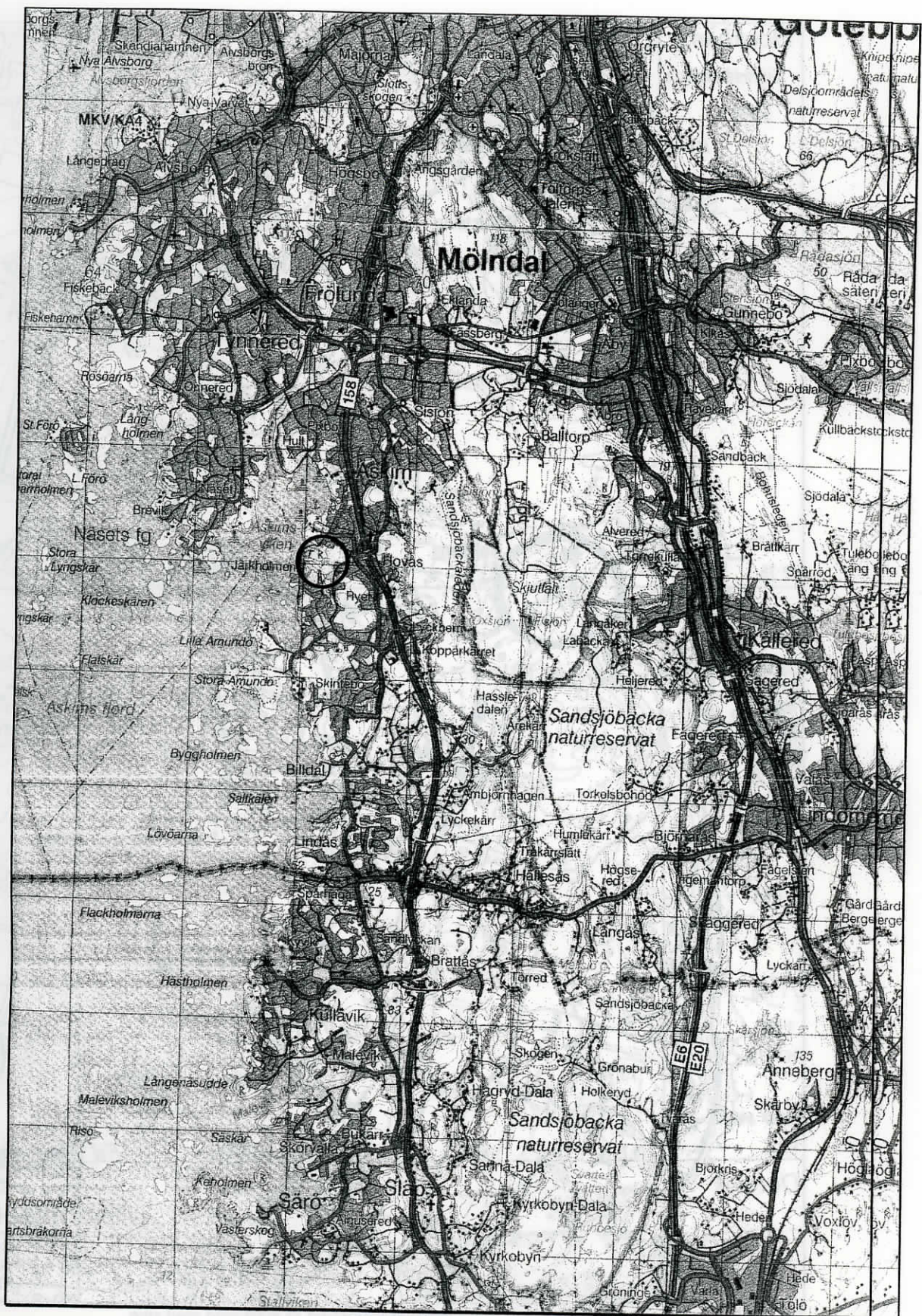

Fig 1. Blå kartan, 1:100 000, Göteborg. Förundersökningsområdet är markerad med ring

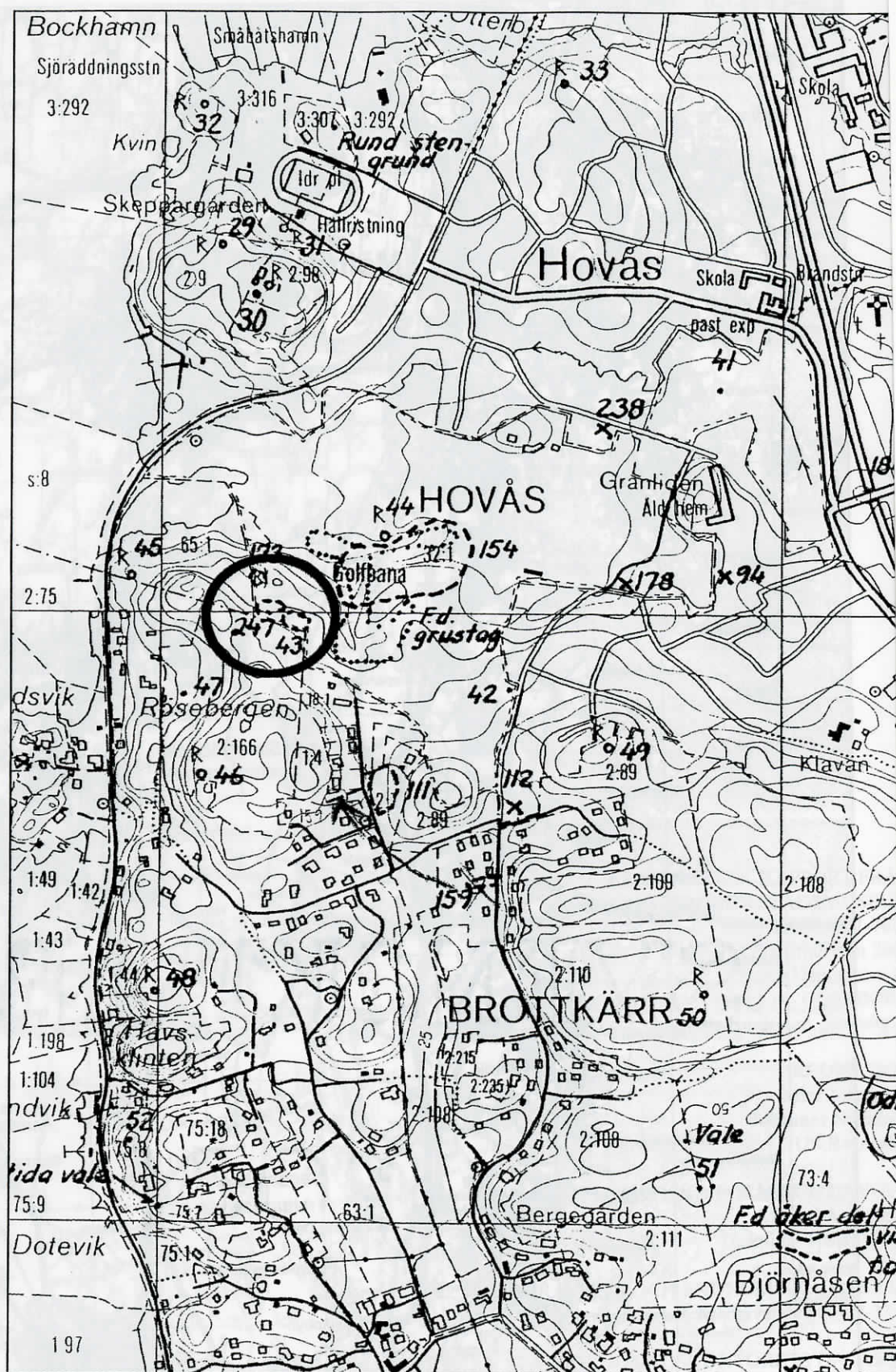

Fig 2. Ekonomiska kartan 1:10 000 Förundersökningsområdet är markerad med ring

FORNLÄMNING Askim 247

Arkeologiska förundersökningar, boplat

Under två dagar med strålände sol förundersöktes fornlämning As 247 på Hovås golfbana, Askims socken, Göteborgs kommun. 15 schakt grävdes med grävmaskin och 3 provgropar grävdes för hand.

Boplatsen är typologiskt daterad till den gropkeramiska kulturen under mellanneolitikum och troligen dess äldre del. Delar av den undersöka ytan kom att kopplas samman med den intilliggande boplatsen As 173, som sannolikt tillhör tidigneolitikum. Det finns således en boplatskontinuitet på platsen.

All exploatering som inkräktar på det nuvarande fornlämningsområdet kräver tillstånd från länsstyrelsen.

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens beslut nr:	431-78869-2002
Uppdragsgivare:	Göteborgs Golfklubb
Läge:	Hovås 32:1
Ekonomisk karta:	61 83= 6B 8d
Koordinater i rikets nät:	X 6394,0 Y1268,2
Grävningsorsak:	Flyttning av green på befintlig golfbana
Grävningsinstitution:	Göteborgs Stadsmuseum
Tidpunkt för undersökning i fält:	2003-05-27- 2003-05-28
Undersökt yta:	70 m ² , extensivt ca 1100 m ²
Antal arkeologtimmar i fält:	32
Antal maskintimmar:	16
Platsledare:	Ulf Ragnesten
Övriga deltagare i fält:	Mats Johansson
GSMA nr:	030008

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Stenåldersboplatsen As 247 är belägen i en sandsluttning som vetter åt NO. Den gränsar mot den intilliggande stenåldersboplatsen As 173, som är belägen i sandsluttningen åt NV (fig. 1 & 2). Någon klar gräns mellan dessa båda boplatser finns inte, men i det högsta läget mellan de båda dalpartierna är fynden få och där kan en gräns troligen ändå dras mellan dem. Strax söder om ytan låg tidigare järnåldersgravfältet, As 43 (se Tidigare fynd och undersökningar).

UTSEENDE FÖRE UNDERSÖKNING

Platsen bestod av en yta som delvis nyttjas som golfbana av Hovås golfklubb. Delar av ytan låg dels under 7:ans håls green, med påförda massor, dels under utslagsplatsen för hål 8, samt i ruffen. Ytan skars av en grusbelagd gångstig.

TIDIGARE FYND OCH UNDERSÖKNINGAR

År 1992 utfördes en undersökning av en del av den aktuella fornlämningen med anledning av att mark avschaktats för anläggande av en mindre väg (Ragnesten, 1992). Fynd från tidig- och mellanneolitikum påträffades, bl.a. snörornerad keramik, skrapor, avslag med retusch, spån och ett flertal mellanneolitiska spånspilspetsar (GAM 49696). Även en kokgrop iakttogs vid undersökningstillfället.

Söder om As 247 har ett förromerskt gravfält legat, As 043. Det undersöktes och togs bort av Göteborgs Arkeologiska Museum år 1966. Inga ytterligare gravar eller rester av denna fornlämning påträffades vid förundersökningen av As 247.

MÅLSÄTTNING

Boplatser från gropkeramisk tid är ovanliga i Göteborgsområdet. Få är dessutom undersökta. Boplaten As 247 har därför särskilt stor vetenskaplig betydelse.

Boplaten ligger i ett gynnsamt läge på sandig mark i skydd av berg. Den är belägen ca 20 m ö h. Det kunde förväntas att boplaten hade en avsevärt större utsträckning än det område som undersöktes 1992. Med anledning därav ansågs det viktigt att göra en förundersökning för att fastställa boplatsens utbredning och därigenom eventuellt undvika ingrepp i fornlämningen vid den planerade exploateringen.

UNDERSÖKNINGSMETOD

15 schakt grävdes med grävmaskin och 3 provgropar grävdes för hand. Tre av schakten placerades inom ytan för fornlämningen As 173, detta för att kunna avgränsa de båda boplatserna. Grävenheterna mättes in med GPS och beskrevs i lager (bilaga 1). Anläggningarna mättes inte in digitalt men dokumenterades i plan (tabell 1). Samtliga fynd tillvaratogs och gallrades efter sortering (bilaga 2).

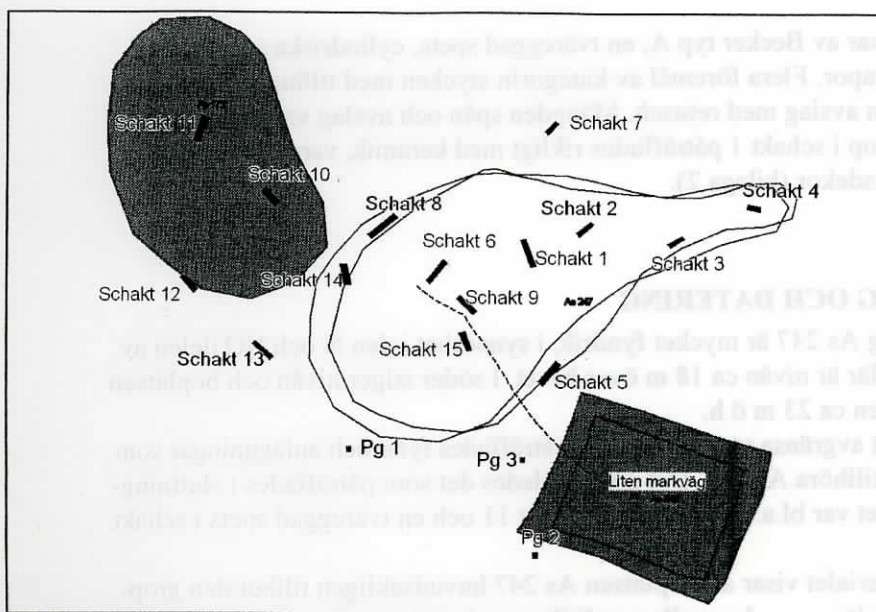

Fig 3. Grävenheternas placering inom den berörda ytan

GRÄVNINGSIAKTTAGELSER

Några av schakten visade sig vara mycket rika på slagen flinta. I andra schakt och gropar var fyndmängden mindre. Förutom avfallsgropen, A1, påträffades ytterligare två anläggningar – en hård, A2, och en kokgrop, A3. Dessa två anläggningar dokumenterades i plan men undersöktes inte vidare (tabell 1 & bilaga 1).

Schakt	Anl.	Typ	Mått (m)	Beskrivning & fynd
S1	A1	Avfallsgrop	0,7 Ø	Mörkbrun sand. Framkom ca 0,4 m under marknivån. Rikligt med keramik samt flinta
S8	A2	Hård	0,6 x 0,4	Enstaka skörbrända stenar. Framkom ca 0,5 m under marknivån.
S11	A3	Kokgrop	1 Ø	En packning med skörbrända stenar. Avslag samt rikligt med splitter påträffades

Tabell 1. Anläggningsbeskrivning.

Boplatsen är större än vad som tidigare var känt. Ett flertal fynd samt en kokgrop bör dock knytas till stenåldersboplatsen As 173.

FYNDBESKRIVNING

Fornlämning As 247 har gått att begränsa, datera och kulturbestämma vid förundersökningen. All flinta som påträffades var av mycket god kvalitet och den bör vara importerad från Sydsandinavien. Redskapen bestod av ett flertal

spånpilspetsar av Becker typ A, en tväreggad spets, cylindriska spånkärnor, och spånskrapor. Flera föremål av kategorin stycken med tillhuggning påträffades liksom avslag med retusch. Mängden spån och avslag var omfattande. I en avfallsgrop i schakt 1 påträffades rikligt med keramik, varav flera skärvor hade insticksdekor (bilaga 2).

TOLKNING OCH DATERING

Fornlämning As 247 är mycket fyndrik, i synnerhet i den N och NO delen av boplatsen. Här är nivån ca 18 m över havet. I söder stiger nivån och boplatsen är här belägen ca 23 m ö h.

I syfte att avgränsa ytan på As 247 påträffades fynd och anläggningar som snarare bör tillhöra As 173. Det gäller således det som påträffades i sluttningen åt NV. Det var bl.a. en kokgrop i schakt 11 och en tväreggad spets i schakt 10.

Fyndmaterialet visar att boplatsen As 247 huvudsakligen tillhör den gropkeramiska kulturen under mellaneneolitikum och troligen dess äldre del. Detta är intressant i förhållande till boplatsen As 173, som sannolikt tillhör tidigeneolitikum. Det finns således en boplatsskontinuitet på platsen.

SAMMANFATTNING OCH ANTIKVARISK BEDÖMNING

Stenåldersboplatsen As 247 har ett stort vetenskapligt intresse då få boplatser från mellaneneolitikum är kända i Göteborgsområdet.

Boplatsen innehåller såväl rikligt med redskap av flinta som dekorerad keramik och boplatssanläggningar. Ytan har inte tidigare varit odlad och därigenom inte utsatts för plöjning eller täckdikning. Däremot har en mindre markväg med nedgrävda ledningar dragits över området. Detta gjordes dock innan boplatsen blev känd. Den nuvarande greenen vid hål 7 på Hovås golfbana har delvis övertäckt den södra delen av boplatsen men i huvudsak inte skadat den vidare.

All exploatering som inkräktar på det nuvarande fornlämningsområdet kräver tillstånd från länsstyrelsen.

LITTERATUR

Andersson, S, m.fl. 1978. Sorteringsschema för flinta. Fyndrapporter, s. 215-252.

Ragnesten, U. 1992. Rapport över arkeologisk undersökning, del av stenåldersboplatser, As 247, Hovås, Stadsmuseets arkiv.

Bilaga 1. Schaktbeskrivningar

Schakt	Storlek (m)	Djup (m)	Lager (m)	Lagerbeskrivning	Fynd/kommentar	Anl
1	4,5 x 1	0,5	0,0-0,2	Sand, ljus	Rikligt med avslag och keramik ornerad med intryck).	A1. Avfallsgrop
			0,2-0,4	Sand, mörk brun	Keramik, avslag, pimpsten och brända ben	
2	3 x 1	0,1	0-0,1 0,1-	Sand, ljus Hälleberg	Enstaka flinta -	
3	3 x 1	0,4	0,0-0,3 0,3-0,4	Sand, fin Morän	Rikligt med avslag och redskap -	
4	2 x 1	0,4	0,0-0,03 0,3-0,4	Humus Morän	Ett avslag -	
5	4 x 1	0,2	0,0-0,2 0,2	Sand Hälleberg	Enstaka avslag -	
6	3 x 1	0,4	0,0-0,15 0,15-0,4	Sand Grusig sand	Enstaka fina avslag och spån -	
7	3 x 1	0,2-0,6	0,0-0,6 0,6	Påförda massar Hälleberg	- -	
8	8,5 x 1	0,5	0,0- 0,5	Sand -	-	A2. Härd

Schakt	Storlek (m)	Djup (m)	Lager (m)	Lagerbeskrivning	Fynd/kommentar	Anl
9	1,5 x 1	0,35	0,0-0,1 0,1-0,25 0,25-0,35 0,35-	Grässvål Grå sand, påförda massor Sandigt grus Morän	- - Fyndförande -	
10	3 x 1	0,35	0,0-0,12 0,12-0,35 0,35-	Förna Sand, mörkbrun Morän, stenblock	Fyndförande - -	
11	5 x 1	0,45	0,0-0,2 0,2-0,45	Humus/sand Stenig sand	Fyndförande, bl.a. spånskrapa -	A3. Kokgrop
12	2 x 1			Påförda massor	1 kärna, 3 avslag	
13	2 x 1	0,35	0,0-0,35	Ursvallat grus	Enstaka svallade avslag, schaktet drogs intill bergshäll	
14	3,5 x 1	0,35	0,0-0,15 0,015-0,35	Grässvål och påförda masor Sand med stenlager	- Enstaka avslag	
15	3 x 1	0,5	0,0-0,2 0,2-0,3 0,3-0,5	Sand, påförd Mörk sand, kulturlager Stenig sand	- Rikligt med avslag -	
Pg1	0,5 x 0,5		0,0-0,2 0,2-0,3	Sand, påförd Mörk sand, kulturlager	- Rikligt med avslag	
Pg2	0,5 x 0,5		0,0-0,2	Sand, påförd	-	
Pg3	0,5 x 0,5		0,0-0,2	Sand, påförd	Enstaka filnta	

Bilaga 2.

Fyndtabell allt material

GSMA		Fyndnr	Sakord	st	gr	Material	Beskrivning
030008: Grävningseenhet							
01	S 1		Spånpilspets med tånge A	1	6	Flinta	
02	S 1		Spån med retusch	1	4	Flinta	
03	S 1		Avslag med retusch	1	5	Flinta	
04	S 1		Stycke med tillhuggning	1	25	Flinta	
05	S 1		Stycke med tillhuggning	1	70	Flinta	
06	S 1		Malsten	1	500	Bergart	
07	S 1		Knacksten	1	312	Bergart	
071			Utgår				
072			Utgår				
073			Utgår				
074			Utgår				
075			Utgår				
076			Utgår				
077			Utgår				
078			Utgår				
079			Utgår				
08	S 1		Knacksten	1	147	Bergart	
080			Utgår				
081			Utgår				
082			Utgår				
083			Utgår				
084			Utgår				
085			Utgår				
086			Utgår				
087			Utgår				
088			Utgår				
089			Utgår				
09	S 1		Knacksten	1	245	Bergart	
090			Utgår				
091			Utgår				
092			Utgår				
093			Utgår				
094			Utgår				
095			Utgår				
096			Utgår				
097			Utgår				

GSMA		030008: Grävningseenhet		Fyndnr	Sakord	st	gr	Material	Beskrivning
098					Utgår				
099					Utgår				
10	S 1				Plattformskära C	1	30	Flinta	
100					Utgår				
101					Utgår				
102					Utgår				
103					Utgår				
104					Utgår				
105					Utgår				
106					Utgår				
107					Utgår				
108					Utgår				
109					Utgår				
11	S 1				Plattformskära E	1	16	Flinta	
110					Utgår				
111					Utgår				
112					Utgår				
113					Utgår				
114					Utgår				
115					Utgår				
12	S 1				Övrig kärna	1	64	Flinta	
13	S 1				Spån	13	56	Flinta	Bruks retusch
14	S 1				Kort spånfragment	4	14	Flinta	
15	S 1				Mikrospån	1	1	Flinta	
16	S 1				Avslag	216	1180	Flinta	
17	S 1				Splitter	1	1	Flinta	
18	S 1				Bränd flinta	17	25	Flinta	Bränd
19	S 1				Pimpsten	2	20	Pimpsten	
20	S 1				Ben	4	3	Flinta	
21	S 1				Keramik	103	765	Keramik	4 ornerade bitar
22	S 2				Avslag	2	16	Flinta	
23	S 3				Spånpilspets med tånge A	1	2	Flinta	
24	S 3				Spånpilspets med tånge A	1	1	Flinta	
25	S 3				Borrspets	1	5	Flinta	
26	S 3				Övrig retuscherad spets	1	4	Flinta	
27	S 3				Övrig retuscherad spets	1	3	Flinta	
28	S 3				Spånskrapa A	1	10	Flinta	
29	S 3				Avslagsskrapa A	1	13	Flinta	
30	S 3				Avslagsskrapa A	1	12	Flinta	

GSMA

030008: Grävningsenhet

	Fyndnr	Sakord	st	gr	Material	Beskrivning
31	S 3	Avslagsskrapa A	1	11	Flinta	
32	S 3	Avslagsskrapa A	1	2	Flinta	
33	S 3	Stycke med tillhuggning	1	475	Flinta	
34	S 3	Plattformskärna C	1	121	Flinta	
35	S 3	Plattformskärna E	1	18	Flinta	
36	S 3	Plattformskärna E	1	18	Flinta	frag.
37	S 3	Plattformskärna E	1	133	Flinta	frag
38	S 3	Övrig kärna	1	76	Flinta	
39	S 3	Spån	19	80	Flinta	
40	S 3	Kort spånfragment	4	6	Flinta	
41	S 3	Mikrospån	3	4	Flinta	
42	S 3	Avslag	117	1100	Flinta	
43	S 3	Pilskaftsglätte	1	10	Pimpsten	
44	S 5	Avslag	6	170	Flinta	
45	S 6	Spån med retusch	1	5	Flinta	
46	S 6	Avslag med retusch	1	4	Flinta	
47	S 6	Spån	1	3	Flinta	
48	S 6	Mikrospån	1	2	Flinta	
49	S 6	Avslag	8	50	Flinta	
50	S 8	Avslag med retusch	1	9	Flinta	
51	S 8	Kombinerat redskap	1	13	Flinta	
52	S 8	Övrig kärna	1	128	Flinta	
53	S 8	Kärnfragment B	1	26	Flinta	
54	S 8	Avslag	34	190	Flinta	
55	S 9	Övrig kärna	1	12	Flinta	
56	S 9	Spån	1	3	Flinta	
57	S 9	Avslag	7	83	Flinta	
58	S 14	Kärnfragment A	1	18	Flinta	
59	S 14	Mikrospån	1	2	Flinta	
60	S 14	Avslag	10	41	Flinta	
61	S 14	Splitter	2	1	Flinta	
62	S 15	Avslag	31	223	Flinta	
63	S 15	Splitter	2	1	Flinta	
64	Provgrop 1	Kombinerat redskap	1	6	Flinta	
65	Provgrop 1	Avslag	4	14	Flinta	
66	Provgrop 3	Avslag	9	108	Flinta	
67		Utgår				
68		Utgår				
69		Utgår				